

- визначення специфіки проведення структурної, інвестиційної, фінансової, соціальної та екологічної політики;
- забезпечення децентралізації процесів управління розвитком територій;
- активізація економічної діяльності на регіональному рівні у сфері малого та середнього бізнесу;
- досягнення збалансованості у розвитку структурних елементів територіальних господарських систем;
- сприяння розвитку міжрегіональних та міжгалузевих зв'язків у країні;
- підвищення рівня ефективності використання територіальних ресурсів;
- сприяння розробці програм соціального розвитку територій.

Регулювання стійкості економіки регіону в межах повноважень і відповідальності регіональних органів управління може бути забезпечене лише при цілісному підході, на основі тісної взаємодії із суб'єктами економічної діяльності та громадськістю.

Разом з тим, ситуація, що складається в регіонах країни, а також економічна криза, яка охопила всі сфери діяльності, вказують на провідну роль держави в процесі полегшення протікання кризових явищ, особливо в умовах нестабільності, впливу зовнішніх чинників, посилення соціального напруження. Стійкий розвиток економіки регіонів безпосередньо залежить від якості управлінських рішень, що приймаються на центральному рівні і стосуються регіональних проблем.

### *Література*

1. Структурна трансформація територіальних суспільних систем / Ред.: Є.І. Бойко; Ін-т регіон. дослідж. НАН України. — Л., 2007. — 662 с. — (Соц.-екон. дослідж. в перехід. період: зб. наук. пр.; Вип. 5(67)).
2. <http://me.kmu.gov.ua>

УДК 338

***І. А. Ремізова***

### **ДЕРЖАВНЕ АНТИКРИЗОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СУКУПНОГО ПОПИТУ**

Особливості функціонування української економіки за умов фінансових потрясінь 2008—2009 рр. продемонстрували, що Україна недостатньо захищена від негативних наслідків подій на

світових ринках, що актуалізує завдання пошуку варіантів оперативнішого та ефективнішого реагування на нові виклики у національній економічній системі з метою уникнення її дестабілізації. Українська економіка подає ознаки поживавлення, але перспективи залишаються вкрай невизначеними. Тому дуже важливим наразі приступити до вироблення правильної послідовної стратегії на період економічного підйому. Завдання максимальної реалізації рушійного потенціалу економіки видається на сучасному етапі безальтернативним. На відміну від зовнішнього попиту, внутрішній попит — чинник, який цілком підпадає під вплив національної економічної політики. В той же час, розробка ефективної програми антикризових заходів в Україні ускладнена дилемою політичного вибору, за якої, з одного боку, цілей макроекономічної політики більше, ніж наявних інструментів, а, з другого боку, вибір інструментів є вкрай складним в економіко-політичному плані завданням.

Серед ґрунтовних досліджень, присвячених сучасним методологічним і практичним підходам до вибору пріоритетів антикризової політики, відзначимо низку статей провідних вітчизняних фахівців, зокрема — В. Гейця, А. Гриценка, Б.Данилишина, О. Яременка, В. Фещенко та ін.

Поглиблення світової фінансової кризи та згортання виробництва у багатьох країнах світу, падіння попиту та цін на світових товарних ринках, скорочення обсягів фінансування майже з усіх джерел (обмеження кредитування, встановлення більш жорстких умов отримання кредитів, підвищення відсоткових ставок на кредити внаслідок погіршення ліквідності банківських установ) негативно позначилось на економічному становищі України з IV кварталу 2008 року (падіння ВВП на 8 %) по 2009 рік (15 %) [1].

Різке погіршення фінансового стану підприємств наприкінці 2008 року не лише відбивалось на здатності виконувати власні зобов'язання, а й стало причиною згортання інвестиційної діяльності саме наприкінці 2008 року. У 2009 році різке зменшення прибутковості і кредитоспроможності підприємств, скорочення позичкових ресурсів (національних — через кризу ліквідності та підвищення вартості запозичень, зовнішніх — внаслідок розвитку фінансової кризи), а також високий ступень невизначеності щодо глибини та тривалості кризових явищ стали основою пролонгованого згортання інвестиційної діяльності. Так, падіння обсягів інвестицій в основний капітал за підсумками 9 місяців продовжувало поглиблюватись: якщо в I кварталі вони становили 39,5 %, у I півріччі — 43,3 %, за 9 місяців — 43,7 % [1].

Погіршення макроекономічних показників, яке спостерігалось протягом 2008—2009 рр., засвідчує вичерпання спроможності національної економіки до інерційного розвитку та досягнення макроекономічної стабільності. Одним із заходів політики стабілізації може виступати макроекономічне коригування сукупного попиту, яке включає три ключові елементи:

- коригування сукупного попиту у відповідності з пропозицією ресурсів, що має рішуче значення для коригування в коротко-строковій перспективі, оскільки легше привести сукупний попит у відповідність із наявною пропозицією ресурсів в обмежені терміни, ніж розширити базу ресурсів. Інструменти бюджетно-податкової та грошово-кредитної політики є заходами, що забезпечують скорочення видатків;

- забезпечення правильних сигналів щодо цін в економіці для учасників ринку через зміну валютного курсу, процентних ставок та інших регульованих цін. Наприклад, заходи політики щодо переорієнтації видатків — заходи, що перенаправляють видатки між внутрішнім і зовнішнім сектором, як правило, шляхом збільшення експорту та зменшення імпорту за допомогою зміни валютного курсу [2];

- коригування сукупного попиту за допомогою заходів структурної реформи, що мають вплинути на виробничі потужності та продуктивність в економіці, підвищити ефективність використання ресурсів.

Початок чергового політичного циклу відкриває «вікно стратегічних можливостей» для здійснення надміру відкладених економічних та соціальних перетворень, що мають привести національну економіку у відповідність з вимогами сучасного світового конкурентного середовища, інтеграція України до якого суттєво прискорюється.

Ключові стратегічні завдання, пов'язані з розробкою та здійсненням економічної політики, яка має поєднувати цілі підтримки макроекономічної стабільності, економічного зростання. Реалізація стратегічних завдань нерозривно пов'язана з тактичним реагуванням на поточну макроекономічну ситуацію. Якщо конкретизувати ключові елементи державного регулювання антикризового сукупного попиту до викликів української економіки, то в першу чергу їх слід реалізувати через: відновлення довіри до банківської системи (повернення заощаджень населення у банківську систему та відновлення ресурсної бази для кредитування), поступове зменшення рівня інфляції (доведення рівня ІСЦ до 7—8 відсотків (грудень до грудня), оптимізацію рівня і структури державного боргу (утримання державного боргу на безпечному

рівні відносно ВВП та формування такої його структури, якій притаманні нижчі рівні ризиків), відновлення інвестиційної активності з боку внутрішніх і зовнішніх інвесторів, підвищення рівня видатків капітального характеру у консолідованому бюджеті (не менше 5 % ВВП).

З нашої точки зору, становище, що склалося в економіці в останні роки, містить як суттєві виклики поточній макроекономічній стабільності, які потребують оперативного реагування, так і потенціал, що може і повинен бути використаний для відновлення динамічного економічного зростання та суттєвого поліпшення якості останнього.

### *Література*

1. Сайт Державного комітету статистики України — <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. *Грін І.* Огляд макроекономічного коригування і структурної реформи / IMF / 2009 — С. 8—9.

УДК 338.23

***Т. В. Руденко***

### **КОНКУРЕНТНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ**

В сучасних умовах економічного розвитку суспільства одне з вирішальних місць в економіці будь-якої держави займає конкуренція. Саме конкуренція виконує роль регулятора темпів і обсягів виробництва, спонукаючи виробників запроваджувати науково-технічні досягнення, підвищувати продуктивність праці, вдосконалювати технологію, організацію праці тощо. Правила конкурентної поведінки суб'єктів господарювання формуються завдяки державній конкурентній політиці. Конкурентна політика, як складова частина економічної політики держави, має на меті розробку заходів, що стосуються створення конкурентного середовища, підтримки та захисту добросовісної конкуренції, боротьби із зловживанням монопольним становищем, антиконкурентними узгодженими діями тощо. Основою сучасної конкурентної політики можна визначити сприяння та заохочення конкуренції.

У сучасних умовах пріоритетним напрямом державної політики у сфері конкуренції є захист та розвиток існуючих конкурент-